

82600, Львівська область, м. Сколе, вул. Наливайка 6, e-mail: derevoobrobka-skole@ukr.net

Вих. № 4 від 07.01.2025 р.

Народному депутату
України
Ярославу РУЩИШИНУ

Щодо законопроекту №4197-Д

Шановний Ярославе Івановичу

Громадська організація «Асоціація деревообробників та лісозаготівельників Львівщини» (надалі – Асоціація) цим листом засвідчує свою повагу та висловлює вдячність за участі у розробці проекту закону «Про ринок деревини» (реєстр. №4197-Д, друге читання, надалі - Законопроект). Вказана редакція отримана Асоціацією від представників ініціативної групи «За ринок деревини» у середині грудня минулого року та розміщена у вільному доступі 17.12.2024 на веб-сайті «Відкритий ліс».

Наголошуємо, що майбутній Закон України «Про ринок деревини», як нормативний акт вищої юридичної сили, має встановити якісний правовий фундамент суспільного договору між державою, деревообробним бізнесом та лісогосподарськими підприємствами, стати головним правовим дороговказом для розвитку лісової галузі України загалом і деревообробної промисловості зокрема.

Разом з тим мусимо констатувати, що підготовлений Законопроект суперечить задекларованим принципам, має значні змістовні недоліки, що порушують норми Конституції України, суперечить антимонопольному законодавству, принципу правової визначеності, а також містить конфлікти інтересів в діяльності регулятора. Тому представлена редакція має бути докорінно змінена, що вимагає направлення його на доопрацювання із наступних підстав:

Щодо порушень Конституції України та засадам державної політики у сфері господарської діяльності

Законопроект не відповідає правовим засадам діяльності державних органів, що визначені Законом України «Про центральні органи виконавчої влади», принципам державної регуляторної політики, передбачені Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», державної політики у сфері обмеження монополізму, що визначені Законом України «Про захист економічної конкуренції» тощо.

У представленій редакції Законопроекту, Держлісагентство, будучи державним органом, до сфери управління якого належить найбільш великий постійний лісокористувач/продавець деревини в Україні (ДП «Ліси України»), а також чинний адміністратор системи електронного обліку деревини – ДП «ЛІАЦ». До цього всього Законопроект ще надає Держлісагентству колосальні повноваження – по суті він стає повноправним регулятором ринку деревини, де підпорядковане йому підприємство має монополічне становище. Так, вказаний державний орган визначатиме на конкурсних засадах біржу, яка наділятиметься статусом організатор торгів, формуватиме Перелік суб'єктів переробки деревини, перевірятиме достовірність внесених в цей перелік даних, матиме беззастережне право, без встановленої процедури виключати (на 1 рік, або на півроку) із Переліку окремих деревообробників, визначатиме дати проведення торгів та інформування учасників, затверджуватиме порядок формування стартових цін на основних

торгах, встановлюватиме вимоги до формування лотів продавцями (в т.ч. – ДП «Ліси України»). Це далеко не повний перелік його повноважень...

Пропоноване регулювання, крім прямого конфлікту інтересів, прямо порушує повноваження Державних агентств, що визначені в Законі України «Про ЦОВВ», створює прямі системні корупційні ризики, не надаючи по суті жодного захисту покупцям від потенційного свавілля регулятора.

Щодо якості Законопроекту

Звертаємо увагу на вкрай низьку якість нормопроєктувальної техніки, що використовувалась безпосередніми розробниками проекту. Так, приміром у ст. 1 Законопроекту розробники вирішили не включати ключові поняття—«лісоматеріали», «лісоматеріали необроблені» в текст Законопроекту, а зробити бланкетне посилання на чинний закон України, де містяться викладені визначення. Інше ключове поняття «ринок деревини» по суті не розкриває його зміст, а зводиться до синонімічного перефразування. Поняття «система електронного обліку деревини (ЕОД)» в тексті Законопроекту не узгоджується із аналогічним визначенням системи, що міститься у постанові Кабінету Міністрів України №1142 від 04.12.2019. Інше визначення «товаросупровідні документи» не узгоджується із ст. 48 Закону України «Про автомобільний транспорт» по суті є некоректним, до того ж не містить згадки про можливість перевезення деревини залізничним транспортом. Також операторами ринку деревини у розумінні Законопроекту не можуть бути власники лісів державної чи комунальної власності (це органи виконавчої влади та місцеві громади), а тим більш тимчасові лісокористувачі, які згідно ст. 18, 20,21 Лісового кодексу не мають права на заготівлю деревини.

Загалом, значний обсяг норм тексту Законопроекту не відповідає принципу правової визначеності, таким чином не забезпечує засади верховенства права як фундаменту правової держави, в т.ч. – в сфері господарської діяльності на ринку деревини. Тому навіть із цих, технічних порушень, що мають численний характер, відповідний Законопроект підлягає направленню на доопрацювання.

Щодо підзаконних актів, які вимагає створити Законопроект

Привертає увагу аномально велика кількість підзаконних нормативних актів, що мають бути розроблені на виконання Законопроекту, який врегульовує відносно незначну за обсягом сферу біржової торгівлі. Так, Держлісагентство, не маючи законних повноважень формувати напрямки відповідної політики, має розробити та затвердити близько 10 порядків та правил, а на Уряд покладається обов'язок затвердити три підзаконних нормативних акти. По суті, Законопроектом передбачається вибудувати складну систему виконання правових приписів, розробка яких залежить від різних органів державної влади, що створює системні ризики для учасників ринку. При чому доцільність ухвалення значної частини цих нормативних актів викликає сумніви та запитання.

Приміром, розробка Держлісагентством порядку формування стартових цін на основних торгах може не узгоджуватися із положеннями Закону України «Про ціни та ціноутворення», створюватиме системні ризики завищення цін на користь підприємства, що перебуває у безпосередньому управлінні профільного органу тощо.

Стосовно залучення уповноважених ЦОВВ

Принагідно зауважимо, що вимоги комплексності правового регулювання суспільних відносин у сфері обігу деревини мають охоплювати всі аспекти правового статусу деревини.

Представлений законопроект по суті врегульовує питання обігу деревини не лише як товару, але і як природного рослинного ресурсу, що передбачено ст. 4 Закону України «Про рослинний світ». Уповноваженим державним органом у даних правовідносинах є Міндовкілля, проте вказане профільне міністерство на даний час не залучене до його розробки, надання відповідних пропозицій.

Щодо недопущення монополізації бірж на ринку деревини

Крім тотальної концентрації повноважень Держлісагентства, з іншого боку Законопроект пропонує зосередити майже всю торгівлю деревиною виключно на ліцензованих товарних біржах. З огляду на загальне регулювання Законопроекту, покупці на ринку деревини в такій схемі нормотворення опиняються у найменш захищеному становищі.

Ми неодноразово наголошували на необхідності запровадити **продаж деревини на умовах оферти**. Адже деревообробні підприємства не можуть бути впевнені в забезпеченні сировиною, яка дасть змогу підприємству провадити господарську діяльність, наповнювати бюджет. Проте вимоги та інтереси деревообробників залишаються поза увагою.

В Законопроекті відсутній механізм захисту суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини від спекулятивного росту ціни на деревину на аукціонах, втручання в систему торгів. Відсутні будь-які принципи формування та функціонування Переліку суб'єктів перероблення деревини. Що створює простір для маніпуляцій. Незрозумілі умови закупівлі деревини на аукціонах новоствореними (у звітному році) деревообробними підприємствами. Відсутня відповідальність Уповноваженого державного органу за невключення або незаконне/безпідставне виключення суб'єкту господарювання до Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини.

Законопроект надає виключні повноваження щодо розв'язання всіх спорів щодо укладення та виконання договорів за результатами біржових торгів виключно біржам та виключно згідно законодавства про організовані товарні ринку. Цікаво, що в порушення Конституції України, про можливість учасників ринку звернутися до суду Законопроект не згадує.

Станом на 2025 в Україні діють лише чотири ліцензованих біржі, із яких реально працюють на ринку лісоматеріалів лише дві. Звертаємо увагу, що окремі норми Законопроекту (ч.2 ст.20, щодо авторизованих інформаційних агентів) мають відверто лобістський характер на користь однієї із діючих бірж, яка на даний час об'єднує «не менш 50% від загальної кількості всіх учасників ринку» (цитата із Законопроекту).

Цим та іншим подібним пропозиціям має бути надана оцінка Антимонопольним комітетом України із наданням відповідних рекомендації при внесенні змін до Законопроекту щодо мінімізації впливу монопольного становища бірж на покупців. Іншим варіантом є призначення незалежної експертизи дотримання антимонопольного законодавства у представленій Законопроектом моделі правовідносин учасників ринку. Відповідні звернення будуть підготовлені Асоціацією, а отримані пропозиції мають бути враховані розробниками при подальшій роботі над Законопроектом.

Також Асоціація найближчим часом планує звернутись до Ради бізнес-омбудсмена України щодо надання незалежної оцінки пропонованого Законопроекту критеріям розсудливого та справедливого адміністрування, ефективності, прозорості, пропорційності, зрозумілості, безсторонності, ефективності, дієвого оскарження. Важливим є отримання відповідних рекомендацій від незалежного органу щодо захисту деревообробного бізнесу при подальшій розробці належної редакції Законопроекту.

Щодо очікувань Асоціації від подальшої роботи над законопроектом

Наголошуємо, що ми, як представники малого бізнесу в сфері деревообробки чекаємо від держави чітких та зрозумілих правил гри щодо доступу до основного ресурсу – деревини.

Законопроект у сфері господарської діяльності, що визначатиме на роки окремих товарний ринок, має відповідати критеріям поміркованості нормативних рішень, цим самим забезпечуючи дотримання розумного балансу між інтересами деревообробного бізнесу, держави, державних та комунальних лісогосподарських підприємств та суспільства.

Викладені у даному листі претензії до Законопроекту є далеко не повними та в цілому створюють системні ризики для роботи деревообробного бізнесу. Тож в умовах триваючої збройної агресії, значної соціальної напруги, катастрофічного стану ринку

праці, нестабільної економічної ситуації, ухвалення Законопроекту у представленій редакції для деревообробного бізнесу матиме виключно негативні наслідки.

На підставі вищевикладеного, -

ПЕРЕКОНЛИВО ПРОСИМО:

- направити на доопрацювання проект закону «Про ринок деревини», реєст. № 4197-Д (друге читання);
- при подальшій розробці законопроекту врахувати викладені зауваження, передбачити відповідні положення, що спрямовані на недопущення системних недоліків проекту закону «Про ринок деревини», реєстр. №4197-Д (друге читання).

Сподіваємось на розуміння та готові до подальшої співпраці.

З повагою,
Голова Асоціації деревообробників
та лісозаготівельників Львівщини

Микола КОГУТ